

Küresel Salgın Döneminde Uzaktan Eğitim: Nitel Bir Analiz*

Selin ÖZOVA¹ Gökhan IZGAR^{2**}

¹ Millî Eğitim Bakanlığı, Türkiye

² Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye

Makale Bilgisi

Makale Geçmişi

Geliş Tarihi: 31.07.2023

Kabul Tarihi: 22.09.2023

Yayın Tarihi: 30.06.2024

Anahtar Kelimeler:

Uzaktan Eğitim,
Küresel Salgın,
Nitel Analiz.

ÖZET

Bu çalışmada küresel salgın döneminde temel eğitim düzeyinde gerçekleştirilen uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmen görüşlerine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması desenine göre tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, küresel salgın döneminde yapılan uzaktan eğitim uygulamalarını gerçekleştirmiş ve Adana ilinde görev yapan 51 ortaokul öğretmeni oluşturmaktadır. Geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile öğretmenlerden veriler toplanmıştır. Toplanan veriler nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizine göre çözümlenmiştir. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin uzaktan eğitimin ne olduğuna yönelik görüşleri incelendiğinde birçok öğretmen uzaktan eğitimi kavramsal yönüyle tanımlarken bazı öğretmenler olumsuz bir bakış açısıyla uzaktan eğitimi açıklamışlardır. Buna göre öğretmenler uzaktan eğitimi sırasıyla dijital eğitim, alternatif eğitim, zaman ve mekâna bağlı olmayan eğitim, kalitesiz eğitim ve etkileşimsiz eğitim şeklinde tanımlamışlardır. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde ders içeriklerini sunarken Web 2.0 araçlarını sıklıkla kullandıkları görülmüştür. Diğer taraftan öğretmenler, video ve resimler, Microsoft Office uygulamaları, Eğitim Bilişim Ağı (EBA), Google arama motoru, PDF görüntüleyici, basılı materyaller, Youtube gibi araçları da kullanmışlardır. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulamalarında anlatma, gösteri gibi öğretmen merkezli öğretim yöntemlerine çoğunlukla yer verdikleri buna karşın tartışma, problem çözme, proje tabanlı öğretim gibi öğrenciyi merkeze alan öğretim yöntemlerine daha az yer verdikleri görülmüştür. Bu noktada öğretmenlerin uzaktan eğitimde kullanılabilecek öğrenci merkezli uygulamalar hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları söylenebilir. Araştırma bulgularına göre öğretmenlere, uzaktan eğitimde kullanılabilecek öğrenci merkezli uygulamaların tanıtılmasına ve kullanımının artırılmasına yönelik seminerler ve uygulamaya dayalı eğitimlerin verilmesi önerilebilir. Yine eğitim sistemimiz içinde farklı öğretim kademeleri ve birçok farklı dersin olduğu göz önüne alındığında bu çalışmaya dâhil edilmeyen branşlar veya uygulamalı dersler üzerine konu ile ilgili araştırmalar yapılması önerilebilir.

Distance Education During the Global Pandemic: A Qualitative Analysis

Article Info

ABSTRACT

Article History

Received: 31.07.2023

Accepted: 22.09.2023

Published: 30.06.2024

Keywords:

Distance Education,
Global Pandemic,
Qualitative Analysis.

The aim of this study was to evaluate the applications of distance learning in primary education during the pandemic period, according to the teachers' opinions. The research was designed according to the qualitative research method. The study group of the research consists of 51 secondary school teachers working in Adana who have carried out distance learning practices during the global epidemic. Data were collected from the teachers with the developed semi-structured interview form. The collected data were analysed according to content analysis, which is one of the qualitative data analysis methods. According to the research findings, teachers defined distance education as digital education, alternative education, education independent of time and place, poor quality education and non-interactive education. It was observed that Web 2.0 tools were frequently used by teachers in presenting course content in the distance education process. On the other hand, teachers also used tools such as videos and images, Microsoft Office applications, Educational Information Network (EIN), Google search engine, PDF viewer, printed materials and Youtube. Teachers stated that they mostly used the explanation, question-answer and demonstration methods in the learning-teaching process. At this point it can be said that teachers do not have sufficient knowledge about student-centred practices that can be used in distance education. It may be recommended that teachers be introduced to student-centered applications that can be used in distance education. Considering that there are different levels of teaching and many different courses in our education system, it can be recommended to conduct research on the disciplines or applied courses that were not included in this study.

To cite this article:

Özova, S., & Izgar, G. (2024). Küresel salgın döneminde uzaktan eğitim: Nitel bir analiz. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 99-120. <https://doi.org/10.51119/ereegf.2024.74>

*Bu çalışma Doç. Dr. Gökhan IZGAR danışmanlığında, Selin ÖZOVA tarafından tamamlanan "Adana İli Örneğinde Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Değerlendirilmesi" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

**Sorumlu Yazar: Gökhan Izgar, g.izgar@hotmail.com

GİRİŞ

COVID-19 pandemisi son yüzyılın en büyük küresel salgını olarak görülmektedir. 2019 yılının sonunda Çin'in Hubei eyaletinin Wuhan şehrinde Koronavirüs hastalığı yeni bir bulaşıcı solunum yolu hastalığı olarak ortaya çıkmıştır (Duran ve Acar, 2020). Uluslararası Virüs Taksonomisi Komitesi bu yeni virüsün adını "şiddetli akut solunum sendromu koronavirüs 2 (SARS-CoV-2)" olarak isimlendirmiştir. Bu isim, virüsün 2003 yılındaki SARS salgımından sorumlu olan koronavirüs ile genetik olarak ilişkili olması nedeniyle seçilmiştir. Dünya Sağlık Örgütü, Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü ve Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü ile daha önce geliştirdikleri yönergeleri izleyerek 11 Şubat 2020'de bu yeni hastalığın adını "COVID-19" olarak duyurmuştur (World Health Organization [WHO], 2020).

Bu yeni virüs yakın bireysel temas ve damlacık yolu ile bulaşması nedeniyle birkaç ay içinde tüm dünyaya yayılmıştır (Üstün, 2020). Pandemiyle mücadele kapsamında pek çok ülke, sınır geçişlerini durdurarak, seyahat kısıtlaması ve karantina uygulaması yaparak çeşitli tedbirleri hayata geçirmiştir (Duran ve Acar, 2020). Dünyanın birçok ülkesinde toplumsal kurumlarda, işyerlerinde ve kamusal alanlarda kısıtlamalara gidilerek salgınla mücadele kapsamında yasaklar getirilmiştir (Aydın ve Kaya, 2021; Parıldar ve Dikici, 2020).

COVID-19 pandemisinin toplumsal hayatı etkileyen bu olumsuz etkileri doğal olarak eğitim alanına da etkilemiştir. Salgının yayılmaması için uygulamaya konulan sosyal mesafe kuralından dolayı eğitim kurumlarında yüz yüze eğitime ara verilmiştir. Birçok ülkede eğitim kurumları ilk kapatılan yerler arasına girmiştir ve bu durum eğitimin sürekliliği açısından sorun oluşturmuştur. Bu noktada eğitim faaliyetlerinin devam edilebilmesi için uzaktan eğitime geçilmesi en önemli çözüm yolu olarak görülmüştür (Reimers, 2021). Eğitim sahasında uzaktan eğitim sisteminin etkililiği, gerekliliği ve önemi üzerine uzun yıllardır tartışmalar olsa da bu pandemi döneminde dünyadaki çoğu ülke okulların kapatılması ile uzaktan eğitim sistemini uygulamaya geçirmiştir (Başaran vd., 2020). Nitekim pandemi döneminde Millî Eğitim Bakanlığının "Dünyada ve ülkemizde salgının seyrinde yaşanan yükselişten, eğitim kurumlarımızda yüz yüze eğitime devam eden öğrenci, öğretmen ve çalışanlarımızın etkilenmemesi amacıyla... resmî, özel, örgün ve yaygın tüm eğitim öğretim faaliyetlerine uzaktan eğitim yoluyla devam edeceğiz." (MEB, 2020) açıklaması ile ülkemizde temel eğitim düzeyinde eğitim-öğretim faaliyetlerinin uzaktan eğitim uygulamaları ile gerçekleştirileceği belirtilmiştir. Böylece 2012 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kurulan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden uzaktan eğitimler aktif olarak kullanılmaya başlanmıştır (Başaran vd., 2020).

Ülkemiz gelişmiş ülkelere nazaran uzaktan eğitimle çok geç tanışmıştır. Ancak son yıllarda bu durum tersine çevrilmiş ve özellikle yükseköğretim düzeyinde hızlı bir gelişim sağlanmıştır. Diğer taraftan iletişim ve internet alt yapısının güçlendirilmesi ve teknolojiye yönelik yatırımların artırılması ile ülkemizde uzaktan eğitim yaygınlaşmıştır. Ayrıca internetin sürekli gelişim göstermesi ve web araçlarının uzaktan eğitimde kullanılmasıyla birlikte ülkemizde konuya yönelik daha bilinçli eğitim politikaları geliştirilmeye başlanmıştır (Kırık, 2014). Nitekim Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) uygulamaya koyduğu Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketini (Fatih Projesi), öğrenme-öğretme süreçlerinde teknolojinin kullanılmasıyla ilgili olarak dünyada uygulanan en büyük ve en kapsamlı eğitim hareketi olduğunu ifade etmiştir. Fatih projesinin öğrenenlerin nitelikli eğitime, kaliteli eğitim içeriklerine ulaşması ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması için tasarlandığı belirtilmiştir (MEB, 2022).

Alanyazın incelendiğinde uzaktan eğitim üzerine gerçekleştirilen araştırmaların büyük çoğunluğu yükseköğretim düzeyindedir (Ör., Klimova, 2021; Naik vd., 2021). Anderson (2021) uzaktan eğitimle ilgili çalışmaların sadece yüzde beşinin temel eğitim düzeyinde ele alındığı ifade etmektedir. Yine Anderson'a (2021) göre COVID-19 döneminde temel eğitim kademelerine giren uzaktan eğitim, "acil

durum uzaktan öğretim” olarak anılmıştır, çünkü güvenilecek çok az araştırma ile öğretmenlerin ideal olmayan koşullarda hızlı çözümler üretmesi istenmiştir. Ulusal alanyazın incelendiğinde uzaktan eğitim ve uzaktan eğitimin önemli bir bileşeni olan EBA'nın kullanımı üzerine birçok araştırmanın yapıldığı görülmektedir (Akdemir, 2011; Akyay ve Yıldızhan, 2022; Atıcı ve Yıldırım, 2010; Bilgiç ve Tüzün, 2015; Demir vd., 2018; Güvendi, 2014; Kapıdere ve Çetinkaya, 2017; Öztürk, 2021). Ancak bu araştırmaların birçoğu yüz yüze eğitim döneminde yani pandemi öncesi dönemde gerçekleştirilmiştir. Pandemi döneminde okulların kapanmasıyla birlikte ülke genelinde uzaktan eğitime geçilmesi ve bu dönemde gerçekleştirilen uzaktan eğitim uygulamaları hakkında daha fazla bilgi elde edilmesi uzaktan eğitimin gelişimi açısından önemli görülmektedir. Nitekim Yazıcı Çelebi ve diğerlerinin de (2021) belirttiği üzere çeşitli ülkelerde salgının etkileri araştırılmaya başlanmıştır. Bu bağlamda pandemi döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim uygulamalarının incelenmesi önem arz etmektedir. Bu sayede pandemi dönemi uzaktan eğitim uygulamalarının olumlu ve olumsuz yönleri ile süreçte yaşanan aksaklıklar ortaya çıkarılarak gerek mevcut uygulamaların gerekse gelecekte yapılacak uygulamaların geliştirilmesine katkı sağlanabilecektir. Bu bağlamda bu araştırmada pandemi döneminde temel eğitim düzeyinde gerçekleştirilen uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmen görüşlerine göre incelenmesini amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırma, aşağıda sunulan alt amaçlar kapsamında gerçekleştirilmiştir.

1- Öğretmenler uzaktan eğitimi nasıl algılamaktadırlar?

2- Öğretmenler uzaktan eğitim uygulamalarında ders içeriklerini sunarken hangi materyalleri, eğitim teknolojileri veya yazılımları kullandılar?

3- Öğretmenler öğrenme-öğretme sürecinde hangi öğretim yöntem veya tekniklerini kullandılar?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yöntemine göre gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma, sosyal veya insani bir problemi inceleyen farklı metodolojik araştırma yaklaşımlarına dayanan bir araştırma sürecidir. Araştırmacı bütünsel bir bakış açısı ortaya koyar, verileri irdeler, katılımcıların görüşlerini ayrıntılı bir şekilde sunar ve araştırmayı kendi doğal çevresinde yürütür (Creswell, 1998). Nitel araştırma yorumsamacıdır. Nitel verileri resimler, belgeler veya sözel bilgiler oluşturur. Araştırmacı veri toplama sürecinde veya verilerin toplanmasından sonra verileri gözden geçirerek katılımcıların kendi bakış açıları ile anlamaya çalışır. Daha sonra araştırmacı, katılımcı-öznel veriyi araştırmanın amacı ve araştırma sorularıyla ilişkilendirir (Christensen vd., 2015).

Nitel araştırma yönteminde araştırma etkinliklerinin birbiriyle tutarlı ve amaca uygun bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için nitel araştırma desenleri araştırmacıya rehberlik eder. Nitel araştırma desenlerinden durum çalışmasının en belirgin yönü bir veya birkaç durumun derinliğine incelenmesidir. Kısacası bir duruma ilişkin etkenler (ortam, olay, süreç, birey vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri veya ilgili durumdan nasıl etkilendikleri anlaşılmaya çalışılır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Dolayısıyla pandemi sürecinde ülkemizde gerçekleştirilen uzaktan eğitim uygulamaları bir durum olarak ele alınmış ve bu uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmenler üzerindeki etkileri incelenmeye çalışılmıştır. Bu noktada bu araştırma durum çalışması olarak tasarlanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu küresel salgın döneminde ülkemizde yapılan uzaktan eğitim uygulamalarını gerçekleştirmiş 51 öğretmenden oluşmaktadır. Öğretmenler Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ve Adana ilinde yer alan ortaokullarda görev yapmaktadır. Araştırmanın katılımcıları amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örneklemesine göre belirlenmiştir. Kolay

ulaşılabilir durum örnekleme hali hazırda var olan öğeler içerisinden ulaşması pratik ve kolay olan öğelerin seçimine dayanır (Patton, 2005'ten akt. Baltacı, 2018). Diğer taraftan araştırmacının diğer örnekleme yöntemlerini kullanma durumunun olmadığı zamanlarda kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu noktada araştırmacının yürütüldüğü pandemi döneminde tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de salgının yayılmasını önlemek üzere çeşitli tedbirler alınmıştır (Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı, 2020). Bu tedbirler nedeniyle uzaktan eğitim uygulamalarını yürüten öğretmenlere ulaşılmasında zorluklar yaşanabileceğinden dolayı araştırmada yer alacak katılımcıları belirlerken kolay ulaşılabilir durum örnekleme tercih edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek'in de (2005) belirttiği gibi nitel araştırmalarda maliyet ve ulaşılabilirlik, örneklem seçimini etkileyen önemli hususlardandır. Araştırmada katılımcı olarak yer alan öğretmenlere ait bilgiler tablo 1 ve tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 1

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Branş ve Cinsiyet Bilgileri

Branş	Cinsiyet		Toplam (f)
	Kadın (f)	Erkek (f)	
Matematik	5	3	8
Türkçe	4	3	7
Sosyal Bilgiler	3	3	6
Fen Bilimleri	5	3	8
Yabancı Dil	5	2	7
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	4	2	6
Teknoloji ve Tasarım	2	2	4
Bilişim Teknolojileri ve Yazılım	2	3	5
Toplam	30	21	51

Tablo 2

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Branş ve Kıdem Yılı Bilgileri

Branş	Kıdem Yılı (f)			Toplam (f)
	1-10 yıl arası	11-20 yıl arası	21 yıl ve üzeri	
Matematik	3	3	2	8
Türkçe	4	2	1	7
Sosyal Bilgiler	3	2	1	6
Fen Bilimleri	2	4	2	8
Yabancı Dil	3	3	1	7
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	3	2	6
Teknoloji ve Tasarım	1	2	1	4
Bilişim Teknolojileri ve Yazılım	2	2	1	5
Toplam	19	21	11	51

Veri Toplama Aracı

Genel olarak nitel araştırmalar olayları ve algıları betimleyen araştırmalar olup incelenen konu itibarıyla içebakış, yaşam öyküsü, görüşme, gözlem, tarihsel belgeler, etkileşimsel ve görsel metinler yoluyla veriler toplamayı içerir (Creswell, 1998). Pandemi sürecinde ülkemizde eğitimin devamı için uzaktan eğitime geçilmiş ve bu süreçte uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmen bakış açısıyla incelenebilmesi için öğretmenlerle görüşmeler yapılarak veri toplanmasına karar verilmiştir. Görüşme yöntemi araştırmacının görüşme yapılan bireye bir dizi sorular sorması durumudur. Görüşme yöntemi; bireyin deneyimlerine, tutumlarına, inançlarına, öznel bakış açılarına ve düşünme yollarına ilişkin bilgi toplamada oldukça etkili olan bir yöntemdir (Christensen vd., 2015). Görüşme yaklaşımlarından biri olan görüşme formu yaklaşımı, görüşme esnasında araştırılan konunun irdelenebilmesini sağlayacak

soru veya konuları kapsar. Görüşme formu benzer konularda farklı insanlardan veri toplanması için oluşturulur (Patton, 1987'den akt. Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu kapsamda bu çalışmada veri toplayabilmek için yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir.

Geliştirilen görüşme formunda araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet, branş ve hizmet yılı ile ilgili demografik özellikleri ile araştırmanın amacına yönelik açık uçlu sorular yer almaktadır. Açık uçlu soru, katılımcıların kendi cevaplarını istedikleri gibi vermelerine imkân tanır. Katılımcılar açık uçlu sorulara kendi dillerinde cevap verirler ve önceden belirlenmiş bir dizi cevap kategorisiyle sınırlandırılmazlar. İstedikleri her cevabı verebilirler (Christensen vd., 2015). Görüşme formunda yer alan açık uçlu soruların hazırlanmasında göz önünde bulundurulması gereken ilkelere dikkat edilmiştir. Şöyle ki; açık uçlu sorular hazırlanırken soruların kolay anlaşılabilmesine, yönlendirmemesine, çok boyutlu olmamasına, evet veya hayır gibi kısa cevapların verilmesini önleyecek türden olmasına dikkat edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu kapsamda öğretmenlerin görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan bir soru havuzu oluşturulmuştur. Görüşme sorularının araştırmanın amacını gerçekleştirip gerçekleştirmediğini, anlaşılır olup olmadığını ve uygulanabilirliğini kontrol etmek amacıyla uzman görüşüne sunulmuştur. Alınan geri bildirimler sonucunda anlaşılmayan ve benzer özellikler taşıyan sorular görüşme formundan çıkartılmıştır. 3 soruluk görüşme formunun son şekli araştırmaya katılmayan 15 öğretmen üzerinde uygulanarak pilot uygulaması yapılmıştır. Pilot uygulama sonucunda; açık uçlu soruların araştırmanın amacına yönelik olduğuna, anlaşılır ve uygulanabilir olduğuna karar verilmiştir. Görüşme formundaki açık uçlu sorular şu şekildedir:

1. Size göre uzaktan eğitim nedir?
2. Uzaktan eğitim uygulamalarında ders içeriklerini sunarken hangi materyalleri, eğitim teknolojileri veya yazılımları kullanıyorsunuz?
3. Öğrenme-öğretme sürecinde hangi öğretim yöntem veya tekniklerini kullanıyorsunuz?

Verilerin Analizi

Toplanan verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Nitel veri çözümlemesi, verilerin analiz için hazırlanması ve düzenlenmesi, ardından verilerin bir kodlama süreci ile temalara indirgenmesi ve son olarak rakamlar, tablolar veya bir tartışma metni ile verilerin yorumlanmasından oluşur (Creswell, 1998). Çözümleme, birbiri ile ilişkili verileri belirli kavramlar ve temalar altında gruplandırmayı ve bu işlemleri okuyucunun anlayabileceği bir biçimde sunmayı içerir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu analizin en temel unsuru veriler içerisinde bulunan anlamlı parçaları yani kavramları belirli temalar halinde birleştirmek ve bu temaları grafikler, tablolar veya çizelgeler ile tanımlamak ve karşılaştırmalar yapmaktır. Burada araştırmacılar ayrıntılı olarak betimleme yaparlar, bazı sınıflandırma sistemleri aracılığıyla temalar veya boyutlar oluştururlar ve kendi görüşleri veya bakış açıları ışığında bir yorum geliştirirler (Creswell, 1998).

Veri analizi sürecinde ilk olarak öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen veriler yazı ortamına aktarılmıştır. Verilerin içerisinde bulunan anlamlı parçaları tespit edebilmek yani kodları oluşturabilmek için yazılar birkaç defa okunmuştur. Okumalar sonucunda araştırma soruları ile ilişkili kelime, cümle gibi anlamlı ifadeler isimlendirilerek kodlar belirlenmiştir. Kodlar yoluyla da temalar oluşturulmuştur. Son olarak oluşturulan temaların anlam bütünlüğü sağlanmış ve yorumlanmıştır. Bulgular sunulurken gerekli görülen yerlerde öğretmen görüşlerine doğrudan alıntılarla yer verilmiştir. Doğrudan alıntılar, öğretmenlerin Ö-1, Ö-33, Ö-45 gibi kodlanmış isimleri ile sunulmuştur. Tablo 3'te örnek bir kodlama gösterilmiştir.

Tablo 3

Veri Analizine Yönelik Örnek Bir Kodlama

Görüşme Sorusu	Öğretmen Görüşü	Kod	Tema
Size göre uzaktan eğitim nedir?	“Uzaktan eğitim <u>online araçlar</u> ile öğretim yapmaktır.”	“online araçlar”	Dijital Eğitim
	“Uzaktan <u>teknolojik aletlerle</u> bazı programlar kullanılarak <u>internet üzerinden</u> yapılan eğitimidir.”	“teknolojik aletlerle” “internet üzerinden”	Dijital Eğitim
	“ <u>Yüz yüze eğitimin mümkün olmadığı</u> ya da <u>şartların elvermediği koşullarda</u> eğitim faaliyetlerinin devam etmesidir.”	“Yüz yüze eğitimin mümkün olmadığı” “şartların elvermediği koşullarda”	Alternatif eğitim
Öğrenme-öğretme sürecinde hangi öğretim yöntem veya tekniklerini kullanıyorsunuz?	“Uzaktan eğitim derslerinde çoğunlukla <u>konuya yönelik açıklamalar yaparak</u> , okuma anlama çalışmaları ile öğrencilerin öğrenmelerini sağlamaya çalışıyorum.”	“konuya yönelik açıklamalar yaparak”	Anlatma yöntemi
	“Çoğunlukla <u>video izletiyorum</u> ve <u>karşılıklı soru-cevaplarla</u> dersimi işliyorum.”	“video izletiyorum” “karşılıklı soru-cevaplar”	Gösteri Yöntemi Soru-Cevap Yöntemi

Geçerlik ve Güvenirlik

Geçerlik, araştırma sonuçlarının doğruluğu ile ilgilidir (Christensen vd., 2015) ve nitel araştırmalarda bu durum iç ve dış geçerlik kavramları ile ele alınır (Christensen vd., 2015; Creswell, 1998; Kaleli Yılmaz, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Gözlemlenen duruma yönelik araştırmacı yorumunun doğruluğu iç geçerliktir (Christensen vd., 2015). Diğer bir deyişle araştırmacının gözlemlendiği duruma yönelik yorumlarının gerçeği ne derece yansıttığıyla ilgilidir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). İç geçerliği sağlamak için araştırmada elde edilen bulguların katılımcılarca teyit ettirilmesi veya bulguların katılımcılardan bir veya birkaçına okutularak görüşlerinin alınması gerekir (Kaleli Yılmaz, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2005). Ayrıca katılımcıların söylediklerine ve araştırmacının alan notlarına çok yakın tanımlayıcı cümlelerin kullanılması da iç geçerliği sağlayan unsurlardandır. Bu kapsamda yapılacak doğrudan alıntılar en yaygın kullanılan stratejidir (Christensen vd., 2015). Açıklamalar ışığında araştırma sonucunda yapılacak çıkarımların gerçeği yansıtmayacağına yönelik uzman görüşüne başvurulmuştur. Şöyle ki; araştırmanın alt amaçları ile görüşme sorularının araştırılan konuyu ne derece yansıttığına yönelik eğitim bilimleri alanında üç öğretim üyesinin görüşüne başvurulmuştur. Uzmanlardan araştırmanın alt amaçları ile görüşme sorularının araştırılan konuyu yansıttığı, anlaşılır ve uygulanabilir olduğu yönünde geri bildirimler alınmıştır. Ayrıca iç geçerliği sağlamak adına araştırma bulguları doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Yine araştırma raporunun yazımından sonra araştırma bulguları ve doğrudan alıntılar katılımcı teyidine sunulmuştur.

Dış geçerlikte ise araştırma sonuçlarının genellenebilir olması ile ilgilidir (Kaleli Yılmaz, 2014). Ancak sosyal olaylar içinde bulunduğu duruma göre değişiklik gösterebileceğinden, nitel araştırma sonuçlarının başka bir ortama doğrudan genellenmesi beklenemez (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Çünkü nitel araştırmalar genelleme yapmakla ilgilenmez. Nitel araştırmalarda dış geçerlik, araştırmada rapor

edilen insanlar ve bağlamın diğer bağlam ve insanlarla olan benzerliği üzerine yapılan genellemedir. Burada genellemeyi yapan araştırmacı değil, okuyucudur. Şöyle ki; okuyucu okuduğu raporda bir genelleme yaparken etrafındaki veya çalıştıkları insanların, nitel araştırmadaki insanlara ne denli benzediğini göz önünde bulundurarak yapar. Dolayısıyla dış geçerlik kapsamında nitel araştırma raporu katılımcılar ve bağlam hakkında detayları vermelidir (Christensen vd., 2015). Bu kapsamda araştırmada dış geçerliği sağlamak adına araştırmanın uygulama süreci, araştırma yöntemi, örneklem tekniği detaylıca açıklanmış ve araştırma kapsamında yer alan katılımcıların demografik özelliklerine yer verilmiştir. Yine Yıldırım ve Şimşek'in (2005) de belirttiği üzere örneklem genellemeye izin verecek ölçüde çeşitlendirilmiştir. Yani örneklemde yer alan öğretmenlerin cinsiyetleri, kıdemleri ve branşları yönünde çeşitlemeye gidilmiştir.

Bilimsel araştırmalarda güvenilirlik, yapılmış olan bir araştırmanın aynı yöntemi kullanmak kaydıyla farklı bir araştırmacı ile aynı veya benzer sonuçlara ulaşması ile ilgilidir (Kaleli Yılmaz, 2014). Ancak nitel araştırmaya temel oluşturan ilkelere birisi, gerçeklerin bireylere ve içinde bulunan ortama göre sürekli bir değişim içinde olduğu ve araştırmanın benzer gruplarda tekrarlanmasının aynı sonuçlara ulaşmayı mümkün kılmayacağıdır. Bu noktada nitel araştırmalarda güvenilirlik şu şekilde ele alınır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Güvenirlikte odaklandılan nokta, transkript verilerini analiz etmek için birden çok kodlayıcının kullanımına dayalı kodlayıcılar arası anlaşmadır. Dolayısıyla nitel araştırmalarda güvenilirlik, birden fazla veri seti kodlayıcısının kodları arasındaki uyumunu ifade eder (Creswell, 1998). Kodlar arasındaki uyumu Miles ve Huberman (1994) şu şekilde formüle etmektedir: Kodlayıcıların Görüş Birliği / Kodlayıcıların Görüş Birliği + Kodlayıcıların Görüş Ayrılığı. Bu kapsamda araştırma verilerini analiz etmek için araştırmacıyla birlikte nitel araştırma konusunda deneyimli doktora mezunu bir araştırma görevlisi ile kodlamalar yapılmıştır. Kodlamanın güvenilirliği için Miles ve Huberman'ın (1994) güvenilirlik formülü uygulanmış ve hesaplamalar sonucunda güvenilirlik oranı .91 bulunmuştur.

BULGULAR

Araştırmanın Birinci Alt Amacına Yönelik Bulgular

Araştırmanın birinci alt amacı kapsamında öğretmenlere “*Size göre uzaktan eğitim nedir?*” sorusu yöneltilmiştir. Verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgular tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimin Ne Olduğuna İlişkin Görüşleri

TEMA	f
Dijital eğitim	17
Alternatif eğitim	16
Zaman ve mekâna bağlı olmayan eğitim	7
Kalitesiz eğitim	7
Etkileşimsiz eğitim	4

Tablo 4 incelendiğinde araştırma kapsamında yer alan öğretmenlerin birçoğu uzaktan eğitimi bilişim teknolojileri ile ilişkilendirerek açıklamaya çalışmışlardır. Bu görüşler “Dijital eğitim” teması altında gruplandırılmıştır. Konuyla ilgili birkaç görüş şu şekildedir:

“Öğrenci ve öğretmenlerin teknolojiden faydalanarak etkileşim içerisinde olmalarıdır.”
(Ö-11)

“Öğrencilerin dijital platformlar üzerinden eğitim programlarına senkron ya da asenkron şekilde ulaşmasıdır.” (Ö-13)

“Uzaktan eğitim bilgisayar, tablet, akıllı telefon gibi çeşitli teknolojik araçlar ve

uygulamaları kullanarak internet üzerinden eğitim faaliyetlerini gerçekleştirmedir.” (Ö-43)

Araştırma kapsamında yer alan öğretmenlerin yine birçoğu uzaktan eğitimi yüz yüze eğitimin yerine kullanılabilir bir uygulama olarak görmektedir. Bu görüşler “Alternatif eğitim” teması altında gruplandırılmıştır. Konuya yönelik birkaç görüş şu şekildedir:

“Eğitim öğretimin yüz yüze olmadan da devam edebileceği bir platformdur.” (Ö-9)

“Yüz yüze eğitimin mümkün olmadığı ya da şartların elvermediği koşullarda eğitim faaliyetlerinin devam etmesidir.” (Ö-14)

Bu temadaki öğretmenlerin tamamı uzaktan eğitimi pandemi süreci ile ilişkilendirirken Öğretmen 44 uzaktan eğitimi pandemi sürecinden bağımsız bir eğitim modeli olarak değerlendirmekte ve şu şekilde açıklamaktadır:

“İmkânlar dâhilinde yapılabilecek çağdaş bir eğitim modelidir.”

Araştırma kapsamında yer alan öğretmenlerin bazıları ise uzaktan eğitimi, herhangi bir zaman dilimi ile sınırlandırılmayan ve fiziki bir mekâna bağlı olmadan gerçekleştirilen bir eğitim uygulaması olarak görmektedir. Bu görüşler “Zaman ve mekâna bağlı olmayan eğitim” teması altında gruplandırılmıştır. Konuya yönelik birkaç görüş şu şekildedir:

“...ev ortamından çıkılmasa bile kendini geliştirmektir.” (Ö-3)

“Zaman ve mekânın birbirinden bağımsız ve öğrenme kaynaklarından uzak olunan eğitim modelidir” (Ö-31)

Bu temadaki öğretmenlerin çoğunluğu uzaktan eğitimi pandemi süreci ile ilişkilendirirken Öğretmen 34 uzaktan eğitimi açıköğretim uygulamaları ile ilişkilendirerek şu şekilde açıklamıştır:

“Çalışma hayatında olan insanların ikinci bir üniversite okumak ya da farklı konularda eğitim almak için başvurdukları yöntemdir.”

Uzaktan eğitimin ne olduğuna yönelik öğretmen görüşleri incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık beşte birinin olumsuz bir bakış açısı geliştirdikleri görülmektedir. Söz konusu öğretmen görüşleri “Kalitesiz eğitim” ve “Etkileşimsiz eğitim” teması altında gruplandırılmıştır. Uzaktan eğitimi kalite kavramıyla açıklamaya çalışan öğretmenlerden bazılarının görüşleri aşağıda sunulmuştur:

“Uzaktan eğitim pandemi sürecinde çıkmaza girdiğimiz kendimizce çabaladığımız boşa harcanan zaman dilimidir” (Ö21)

“Uzaktan eğitim olması gerekenden daha azının verildiği eğitim şeklidir.” (Ö-50)

Uzaktan eğitimi etkileşim kavramıyla açıklamaya çalışan öğretmenlerden 51 ise şu şekilde görüşünü ifade etmektedir:

“Öğrencilerle duygudan uzak teknolojinin imkân verdiği kadarıyla yapılan öğretimdir.”

Araştırmanın İkinci Alt Amacına Yönelik Bulgular

Araştırmanın ikinci alt amacı kapsamında öğretmenlere “Uzaktan eğitim uygulamalarında ders içeriklerini sunarken hangi materyalleri, eğitim teknolojileri veya yazılımları kullanıyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgular tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5

Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde ders içeriklerini sunarken kullandıkları araçlar

TEMA	f
Web 2.0 Araçları	34
Video ve Resimler	12
Microsoft Office Uygulamaları	11
Eğitim Bilişim Ağı (EBA)	9
Google Arama Motoru	4
PDF Görüntüleyici	4
Basılı Materyaller	4
Youtube	3

Tablo 5 incelendiğinde araştırma kapsamında yer alan öğretmenlerin çoğunluğu pandemi sürecinde uzaktan eğitim uygulamalarında ders içeriklerini sunarken Web 2.0 araçlarını kullandıkları görülmektedir. Konuyla ilgili birkaç görüş şu şekildedir:

“Dijital ortamda öğrenmeyi daha keyifli hale getiren quiziz, kahoot gibi yazılımları, akıllı tahta uygulamaları olan kitapları tercih ettim.” (Ö-2)

“Öğrencilerin işbirlikçi çalışma ve yaratıcılıkta özgürce hareket edebilmeleri adına farklı araçlar kullanmak üzere eğitimde daha mümkün. Bitmoji, voki, canva, edmodo, kahoot, tricider gibi farklı eğitim araçlarıyla uzaktan eğitimi çeşitlendirme imkânı buldum.” (Ö-12)

Tablo 5’e göre araştırma kapsamında yer alan öğretmenlerin yine birçoğunun pandemi sürecinde uzaktan eğitim uygulamalarında ders içeriklerini sunarken video ve resimler ile Microsoft Office uygulamalarını kullandıkları görülmektedir. Konuya yönelik birkaç görüş şu şekildedir:

“Uzaktan eğitimde derslerimde her tür video sunum, resim ve görsel malzemelerden faydalandım.” (Ö-3)

“Derslerimde konu ile ilgili videolar, sunumlar, interaktif test ve oyunlar kullandım.” (Ö-34)

Araştırmaya katılan öğretmenlerin bazıları da pandemi sürecinde uzaktan eğitim uygulamalarında ders içeriklerini sunarken Eğitim Bilişim Ağı (EBA), Google arama motoru, PDF görüntüleyici, basılı materyaller, Youtube gibi araçları kullandıkları görülmektedir. Konuyla ilgili olarak öğretmenler görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“...derslerimde PDF testler ve metinleri daha çok tercih ettim.” (Ö-14)

“Zoom ve EBA üzerinden Web 2.0 araçlarıyla hazırladığım dokümanları kullanıyorum.” (Ö-39)

Araştırmanın Üçüncü Alt Amacına Yönelik Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt amacı kapsamında öğretmenlere “Öğrenme-öğretme sürecinde hangi öğretim yöntem veya tekniklerini kullanıyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgular tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6

Öğretmenlerin Öğrenme-Öğretme Sürecinde Kullandıkları Öğretim Yöntem ve Teknikleri

TEMA	f
Anlatma yöntemi	19
Soru-cevap yöntemi	19
Gösteri yöntemi	18
Gösterip-yaptırma yöntemi	9
Tartışma yöntemi	6
Problem çözme yöntemi	5
Oyunla öğretim yöntemi	5
Beyin fırtınası tekniği	5
Proje tabanlı öğretim	2
Gözlem yöntemi	2
İşbirliğine dayalı öğrenme yöntemi	1
Ters-yüz edilmiş sınıf modeli	1

Tablo 6'ya göre öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulamalarında kullandıkları öğretim yöntem ve teknikler incelendiğinde öğretmenlerin çoğunlukla bilgi aktarımını amaçlayan anlatma ve gösteri yöntemlerini tercih ettikleri görülmektedir. Öğretmen 17 birçok öğrencisinin gerekli materyallere sahip olmadığından dolayı zorunlu olarak anlatma yöntemini tercih ettiğini şu şekilde açıklamıştır:

“Derslerimde anlatma, soru-cevap yöntemlerini kullanıyorum. Birçok öğrencimin teknolojik bilişim araçları olmadığından derslerimde farklı yöntemler kullanamıyorum.”

Öğretmen 18 ise derslerinde genellikle açıklamalarda bulunarak konuyu öğrencilerine aktardığını dolayısıyla anlatma yöntemini kullandığını şu şekilde ifade etmiştir.

“Uzaktan eğitim derslerinde çoğunlukla konuya yönelik açıklamalar yaparak, okuma anlama çalışmalarını ile öğrencilerin öğrenmelerini sağlamaya çalışıyorum.”

Diğer taraftan öğretmen 25 uzaktan eğitim uygulamalarında sunuş yoluyla öğretim stratejisini merkeze aldığını, diğer bir deyişle ders içeriğini öğrencilerine sunarak aktarmaya çalıştığını şu şekilde ifade etmiştir.

“Sunuş yöntemi çoğunlukla olmakla birlikte bilgisayar destekli eğitim yöntemleri de kullanıyorum.”

Yine birçok öğretmen uzaktan eğitimde öğretmen merkezli uygulamalardan gösteri yöntemini çoğunlukla tercih ettiklerini ifade etmektedirler. Konuyla ilgili olarak öğretmen 49 şu şekilde görüş bildirmiştir:

“...dersle ilgili videolar ve çizim programları öğrencilerin ilgisini çekiyor.”

Öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulamalarında kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri incelendiğinde hem öğretmen hem de öğrenci merkezli olan soru-cevap yönteminin öğretmenler tarafından çoğunlukla tercih edilen yöntemler arasında olduğu görülmektedir. Öğretmen 43 uzaktan eğitim derslerinde birçok öğretim yöntemini kullandığını ve bunlar arasında soru-cevap yöntemine de yer verdiğini şu şekilde açıklamıştır:

“...derslerimde birçok yöntem kullanıyorum. Anlatım, gösterip yaptırma, sunum, soru-cevap, uygulama, araştırma, gözlem, deneme.”

Birçok öğretmen soru-cevap yöntemini genellikle sunuş yoluyla öğretim stratejisi kapsamında kullanılan anlatım, gösteri gibi yöntemlerle birlikte kullanırken iki öğretmen soru cevap yöntemini buluş yoluyla öğretim stratejisi kapsamında ve öğrenci merkezli yöntemlerle birlikte kullandıklarını

şu şekilde ifade etmişlerdir.

“Derslerimde öğrencilerimin konuyu keşfedebilmeleri için buluş ve soru-cevap yöntemlerini kullanıyorum.” (Ö-46)

“Uzaktan eğitimde önce anlatım sonra soru-cevap ve problem çözme yöntemlerini kullanıyorum.” (Ö-48)

Tablo 6'ya göre öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulamalarında kullandıkları öğretim yöntem ve teknikler incelendiğinde öğretmenlerin bilgiyi aktarmaktan ziyade öğrencilerin bilgiyi keşfedebilmelerine yönelik öğrenci merkezli uygulamaları daha az tercih ettikleri görülmektedir. Bunlar gösterip-yaptırma yöntemi, tartışma yöntemi, problem çözme yöntemi, oyunla öğretim yöntemi, beyin fırtınası tekniği, proje tabanlı öğretim, gözlem yöntemi, işbirliğine dayalı öğrenme yöntemi ve ters-yüz edilmiş sınıf modelidir. Öğretmenlerin konu ile ilgili yapmış olduğu açıklamalardan bazıları şu şekildedir:

“Bu süreçte çoğunlukla panel, zıt panel, seminer gibi tartışmalar, reproduktif ağırlıklı problem çözme ve gösterip yaptırma gibi farklı yöntemler kullanmayı tercih ediyorum.” (Ö-12)

“...önce merak uyandırma kısmında derse hangisi uygunsa karikatür, resim, görsel veya video sunuyorum. İnfografik görsel, PDF anlatım, soru-cevap ile derinleştirme, Web 2.0 oyunları ya da testleri ile pekiştirmeyi sağlıyorum. Web 2.0 değerlendirme araçları ile geri bildirim alıyorum.” (Ö-14)

“Uzaktan eğitimde beyin fırtınası, soru-cevap, gösterip-yaptırma, münazara, eğitsel oyun tekniklerini öğrenciyi daha aktif kılmak adına kullanıyorum.” (Ö-32).

TARTIŞMA

Araştırma kapsamında ilk olarak öğretmenlerin uzaktan eğitimin ne olduğuna yönelik görüşleri incelenmiştir. Öğretmenlerin birçoğunun uzaktan eğitimi teknolojik uygulamalarla ilişkilendiren “Dijital eğitim” teması altında tanımlamalar yaptığı görülmüştür. Bazı öğretmenler ise uzaktan eğitimi zaman ve mekândan bağımsız olarak gerçekleştirilen bir eğitim uygulaması olarak tanımlamışlardır. Genel olarak alanyazında uzaktan eğitim kavramı öğretene ile öğrenenin aynı fiziki mekânda bulunmasına gerek kalmadan teknolojik aletler vasıtasıyla öğrenme-öğretme süreçlerini gerçekleştirebildikleri bir eğitim uygulaması olarak tanımlanmaktadır (Uşun, 2006). Ayrıca uzaktan eğitim, zaman ve mekânın ötesine geçilerek bireylerin istedikleri eğitimi, istedikleri zaman alabilmelerine ve kişiler arası etkileşimin teknoloji ile gerçekleştirilebilmesine imkân tanıyan bir öğretim şekli (Orakçıoğlu, 2019) olarak da tanımlanmaktadır. Bu noktada araştırmaya katılan öğretmenlerin uzaktan eğitimi öğretene ve öğrenenin teknolojiyi kullanarak öğrenme-öğretme süreçlerini gerçekleştirdiklerini, bunu yaparken de zaman ve mekâna bağlı kalmadıklarına yönelik görüşler bildirmeleri olumlu bir sonuçtur. Dolayısıyla söz konusu öğretmenlerin uzaktan eğitimin ne olduğuna yönelik doğru anlamlandırmalar yaptıkları söylenebilir. Özdoğan ve Berkant (2020) da çalışmalarında araştırma bulgusuyla örtüşen sonuçlara ulaşmıştır. Söz konusu çalışmada öğretmenler uzaktan eğitimin zaman ve mekândan bağımsız olarak gerçekleştiği, teknolojinin öğrenme-öğretme süreçlerinde kullanılabilirdiği ve dijital becerilerin geliştiği şeklinde görüş bildirmişlerdir. Kurt ve diğerlerinin (2021) araştırmasında da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmada öğretmenler uzaktan eğitimi; internet ortamında etkileşimli ders işleme, okul dışı eğitim, farklı platformlarda eğitim, dijital ortam, kitle iletişim araçlarıyla yapılan eğitim, sürekli ulaşılabilen eğitim kavramları ile açıklamışlardır.

Araştırmada yer alan birçok öğretmen uzaktan eğitimi yüz yüze eğitimin yerine kullanılacak alternatif bir uygulama olarak değerlendirmektedir. Esasen uzaktan eğitim son iki yüz yıldır eğitim

sahasında şiddetle tartışılan bir kavramdır. Uzaktan eğitimi yüz yüze eğitim tarzında bir eğitim biçimi olarak kabul eden eğitimciler olsa da birçok eğitimci uzaktan eğitimin alternatif bir eğitim biçimi olabileceğini savunmaktadır (Gürol ve Sevindik, 2004). Uzaktan eğitim her ne kadar alternatif bir eğitim biçimi olarak görülse de çağımızda uzaktan eğitimin gerekli olduğu da bir gerçektir. Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitimin önemli sorunlarından olan bina, tesis ve derslik yetersizliğini ortadan kaldırabildiği gibi dijital eğitim materyallerinden faydalanarak da öğrenci başına düşen maliyeti azaltabilmektedir (Atık, 2008). Nitekim pandemi döneminde yaşanan kısıtlamalar nedeniyle okullar kapanmıştı ve yüz yüze eğitime ara verilmişti (Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı, 2020). Bu süreçte uzaktan eğitim uygulamaları ile eğitimin sürekliliği sağlanmaya çalışılmıştı (MEB, 2021). Dolayısıyla araştırmaya katılan öğretmenlerin uzaktan eğitimi alternatif bir eğitim biçimi olarak tanımlamaları bu süreçte yaşananların doğal bir sonucu olarak yorumlanabilir. Bilgiç ve Tüzün'ün (2015) araştırmalarında da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmada web tabanlı uzaktan eğitim programları katılımcılar için alternatif bir eğitim biçimi olarak algılanmıştır. Yine Keskin ve Özer Kaya'nın (2020) pandemi sürecinde uygulanan web tabanlı uzaktan eğitimi inceledikleri araştırmalarında birçok katılımcı uzaktan eğitimin yüz yüze eğitim kadar etkili olmadığını ancak alternatif bir çözüm yolu olabileceğini belirtmiştir.

Araştırma kapsamında az sayıda öğretmen ise uzaktan eğitimin olumsuz yönlerine odaklanarak “Kalitesiz eğitim” ve “Etkileşimsiz eğitim” temaları altında görüş bildirmişlerdir. Durak'ın (2017) da ifade ettiği gibi öğrenciler yüz yüze eğitimde birbirleriyle ve öğretmenleriyle rahatlıkla iletişim kurabilirler ve etkileşime girebilirler. Ancak öğrenciler ve öğretmenler zaman ve mekân bakımından bağımsız oldukları uzaktan eğitimde bu iletişimi ve etkileşimi daha zor sağlayabilirler. Özdoğan ve Berkant'ın (2020) araştırmasında öğretmenler pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim ile eğitim hizmetlerinin sürdürülebildiğini ve çevrimiçi derslerin tekraren izlenebildiğini belirtirken Keskin ve Özer Kaya'nın (2020) araştırmasında öğrenciler uzaktan eğitimde kendi bireysel hızlarında öğrenmelerini gerçekleştirebildiklerini ancak öğretmenleri ile rahatça iletişim kuramadıklarına vurgu yapmışlardır. Araştırma bulgusuyla örtüşen Kurt ve diğerlerinin (2021) çalışmasında da uzaktan eğitimde öğrenci ve öğretmen etkileşiminin sınırlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Uzaktan eğitim uygulamalarında görülen iletişim ve etkileşim eksikliği güncel teknoloji olanakları ile desteklenerek giderilebilir. Bu da var olan dijital teknolojilerin doğru stratejilerle kullanılmasını gerektirmektedir (Bilgiç ve Tüzün, 2015). Ayrıca uzaktan eğitimde öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen ve öğrenci-içerik etkileşimini gerçekleştirebilmek için gerekli alt yapının oluşturulması, dijital alandaki gelişmelerin uzaktan eğitim sistemlerine uyarlanması, öğretmenlerin teknolojik becerilerinin geliştirilmesi uzaktan eğitimin etkililiğini artırmada önemli görülen unsurlardan (Durak, 2017).

Araştırma kapsamında öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde ders içeriklerini sunarken kullandıkları araçlar sekiz tema altında toplanmıştır. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin ders içeriklerini sunarken çoğunlukla Web 2.0 araçlarını kullandıkları görülmektedir. Günümüzde dijital platformlarda içerik ve etkinlik oluşturma noktasında Web 2.0 araçları sıklıkla tercih edilmektedir (Tonbuloğlu, 2021). Web 2.0 araçları verilmek istenen bilginin ekran karşısında gösterilmesini sağladığı gibi birden fazla kullanıcıyı bir arada tutarak, aktif ve sosyal bir ortamda aynı amaca veya ürüne yönlendirebilmektedir (O'Reilly, 2007'den akt. Elmas ve Geban, 2012). Web 2.0 araçları bireylerin dijital ortamda rahatlıkla içerik oluşturabilmesine ya da mevcut olan içeriğe katkı sağlayabilmesine imkân tanıyabilmektedir. Diğer taraftan bu araçların kullanımının kolay olması nedeniyle işbirliği ve sosyal etkileşim kendiliğinden meydana gelebilmektedir (Atıcı ve Yıldırım, 2010). Bu yönüyle Web 2.0 araçları uzaktan eğitimde rahatlıkla kullanılabilir. Buradan hareketle araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunlukla Web 2.0 araçlarını kullanmayı tercih etmeleri beklenen bir sonuçtur. Ayrıca Elmas ve Geban'ın da (2012) ifade ettiği gibi Web 2.0 araçların kısıtlı da olsa ücretsiz sürümlerinin derslerde kolaylıkla ve etkili bir şekilde kullanılabilmesi bu araçların tercih edilmesinin bir diğer önemli

nedeni olarak düşünülebilir.

Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin ders içeriklerini sunarken Web 2.0 araçlarının yanında video ve resimler, Microsoft Office uygulamaları, Google arama motoru, PDF görüntüleyici, basılı materyaller ve YouTube gibi uygulamaları da kullandıkları görülmektedir. Fansury ve diğerlerinin (2020) COVID-19 pandemi sürecinde İngilizce öğretiminde kullanılan yöntemleri inceledikleri çalışmada araştırma bulgularına benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Şöyle ki öğretmenler uzaktan eğitim derslerinde kendilerinin hazırladığı öğretim videolarını kullandıkları, YouTube, Facebook gibi uygulamalar ve televizyon yayınlarından faydalandıkları görülmüştür. Ayrıca söz konusu araştırmada öğretmenler dijital içerik, Whatsapp grupları, Zoom, Google Meet gibi farklı çevrimiçi platformları derslerine doğrudan entegre edilebildikleri için öğrenme-öğretme sürecinin daha kolay ve verimli geçtiğini belirtmişlerdir. Ayaz'ın (2021) çalışmasında da öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulamalarında EBA'yı kullandıkları, bazı öğretmenlerin ise derslerinde Zoom, Whatsapp, Youtube gibi çeşitli uygulamalardan faydalandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde öğretmenlerin pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde sadece EBA ve Zoom uygulamalarını kullandıklarını bulgulayan araştırmalar da mevcuttur (Ör., Cantürk ve Cantürk, 2021).

Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulamalarında EBA'yı daha az kullanmaları üzerinde düşünülmesi gereken bir sonuçtur. Aslan ve diğerlerinin (2021) araştırmasında da öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde kendi ders içeriklerini tasarlamayı tercih etmedikleri, çoğunlukla hazır materyallerden faydalandıkları görülmüştür. Esasen EBA, MEB tarafından geliştirilen bir çevrimiçi sosyal eğitim platformudur. Bu platformda dersler, içerikler, farklı eğitsel klasörler, yarışmalar, e-kurs uygulamaları yer aldığı gibi yazı, resim, ses ve video gibi farklı bilgi kaynaklarına da ulaşılabilir. Bu platformun ana işlevi öğretene ile öğrenenin teknolojik imkânlardan faydalanarak etkileşimlerini gerçekleştirebilmeleridir (Varışoğlu, 2019). EBA platformunda öğretmenler öğrencileriyle ileti veya dosya paylaşabilir, tartışmalar başlatabilir, belirleyebileceği zaman aralıkları ile sınırlandırılabilen etkinlikler oluşturabilir, dijital-sözlü-yazılı ödevler verebilir. Ölçme ve değerlendirmeye yönelik sınavlar oluşturulabilir, sonuçlara ait raporlar alabilir ve öğrencilere dönütler verilebilir. Öğretmenler EBA'daki çeşitli ders materyallerinden faydalanarak ders içeriği oluşturabilir ve bunu derslerinde kullanabilir (Tonbuloğlu, 2021). Bu yönleriyle EBA'nın uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlere ders sunarken önemli kolaylıklar sağladığı söylenebilir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin bu sosyal eğitim platformunu uzaktan eğitim sürecinde daha az kullanmaları Pala ve diğerlerinin (2017) pandemi öncesi gerçekleştirdikleri araştırma sonuçlarıyla açıklanabilir. Söz konusu araştırmada EBA web sitesinin kullanılabilirliği test edilmiştir. Araştırma bulgularına göre tasarım, içerik, videolar ve sitenin genel tasarımıda kullanılabilirlik sorunları yaşandığı tespit edilmiştir. Ayrıca ders içeriklerinin yetersiz olduğu ve arama motorunun verimli çalışmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Özkanal ve diğerlerinin (2020) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da yine benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırma bulgularına göre katılımcılar, EBA derslerindeki bazı uygulamaları onayladıkları ancak materyal ve etkinlik seçimlerinde sorunlar olduğunu belirtmişlerdir. Araştırma bulgularını destekler bir diğer araştırmada ise öğretmenlerin EBA'ya yönelik tutumlarının orta düzeyde ve pozitif yönde olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Varışoğlu, 2019). Yine Ilgın ve Ulupınar'ın (2021) pandemi sürecinde EBA web sitesinin kullanılabilirliğinin değerlendirildiği araştırmasında da katılımcıların EBA web sitesinin orta düzeyde bir oran ile kullanılabilir olduğuna yönelik görüş bildirmişlerdir.

Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin pandemi sürecinde uzaktan öğretim uygulamalarında kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri çoğunlukla öğretmen merkezli uygulamalar olan anlatma, soru-cevap, gösteri yöntemleridir. Buna karşın beyin fırtınası, gösterip-yaptırma, tartışma, problem çözme, proje tabanlı öğretim, oyunla öğretim, gözlem, işbirliğine dayalı öğrenme ve ters-yüz edilmiş sınıf modeli gibi öğrenci merkezli uygulamaların öğretmenler tarafından daha az tercih edildiği görülmektedir. Bu noktada uzaktan eğitimde öğretmenlerin bilgiyi aktarmaya yönelik girişimleri çokça

tercih ettikleri, buna karşın yaparak-yaşayarak öğrenmeye yönelik girişimleri daha az tercih ettikleri söylenebilir. Bu durum temel olarak öğretmenlerin ve öğrencilerin dijital becerilerinin eksikliğinden ve yapılandırılmış içeriğin olmamasından (Ferri vd., 2020) kaynaklı olabilir. Bergdahl ve Nouri (2020) COVID-19 krizinde uzaktan eğitim uygulamalarını incelediği araştırmasında okul hazırlıklarının genel olarak teknik yönleri ile ele alındığı ve öğretmenlerin öğrenme ortamında ihtiyaç duyulan pedagojik stratejilerden yoksun olduğu sonucuna ulaşmıştır. Kurnaz ve diğerlerinin (2020) araştırmasında öğretmenlerin pek çoğu uzaktan eğitim uygulamalarında farklı öğretim strateji ve yöntemlerini rahatlıkla kullanmadıkları sonucuna ulaşmıştır. UNESCO (2020) öğrenme çıktılarını değerlendirmek için çevrimiçi testlere yönelik belirgin bir eğilimin olduğuna, ancak tüm konuların ve yetkinliklerin çevrimiçi veya telefonla değerlendirilemeyeceği, alternatif değerlendirme yöntemleriyle birlikte öğrencilerin ilerlemesinin değerlendirmesine işaret etmektedir. Bilgiç ve Tüzün (2015) göre öğretmenler uzaktan eğitim uygulamalarında alternatif ölçme değerlendirme stratejilerini kullanmadıkları gibi alternatif öğretim tarzlarına adapte olma konusunda da sıkıntı yaşamaktadırlar. Öğretmenler web tabanlı uzaktan eğitim programlarındaki derslerinde yüz yüze eğitimde kullandıkları alışkanlıklarını ve öğretim yöntemlerini devam ettirmektedirler. Vasiliki ve diğerlerinin (2021) da ifade ettiği gibi bireysel olmayan öğretim öğrencilerin dikkatlerinin dağılmasına ve yüz yüze öğretimdeki ilgiyi göstermemelerine neden olmaktadır. Bir diğer çalışmada, grup çalışmalarının bireysel öğrenmeyi desteklemesine rağmen öğrenciler bu yöntemi çevrimiçi öğrenmenin daha az tatmin edici bir bileşeni olarak görmüşlerdir. Bu durum, öğretmenlerin pandemi sırasında öğrencilerin işbirliğine dayalı öğrenmelerini etkili bir şekilde planlayamadıkları şeklinde yorumlanmıştır. Araştırmada öğrencileri daha iyi anlamak için daha öğrenci merkezli yaklaşımların benimsenmesi önerilmektedir (Lee vd., 2021). Etkili çevrimiçi öğrenme, bir öğrenme topluluğu olmayı amaçlar. Öğrencileri yalnızca öğretimsel olarak değil, aynı zamanda öğretim programı dışı katılım ve diğer sosyal faaliyetlerle destekler. Yüz yüze eğitim öğrenci başarısını, kütüphane kaynakları, kariyer hizmetleri, sağlık hizmetleri vb. altyapı hizmetlerini desteklemektedir. Dolayısıyla uzaktan eğitimde derslerin, öğrenenleri resmi, gayri resmi ve sosyal kaynaklarla desteklemek için özel olarak tasarlanması gerekir (Hodges vd., 2020).

SONUÇ

Sonuç olarak Klimova'nın da belirttiği üzere pandemi dönemi çevrimiçi sınıfların bir noktaya kadar etkili olduğu ancak yüz yüze sınıfların henüz yerini alamayacağı görüşü hâkimdir. Bu nedenle eğitim kurumları, gelecekte yaşanabilecek savaşlar, salgınlar, doğal felaketler gibi olumsuzlukları göz önüne alarak uzaktan eğitim uygulamalarında kaliteli öğretimi sunabilmek için teknik, zihinsel ve finansal yönden yatırım yapmalıdır (Klimova, 2021). Diğer taraftan uzaktan eğitim sadece altyapı ve donanım bileşenleri ile değil içerik, tasarım ve pedagojik uygulamalar açısından da değerlendirilmelidir. Dolayısıyla uzaktan eğitim uygulamalarının ders tasarımı, içerik, öğrenme-öğretme süreci, öğretim materyalleri ve ölçme-değerlendirme boyutlarında geliştirilmesi önemli görülmektedir (Tonbuloğlu, 2021). Araştırma sonuçlarına göre şu önerilerde bulunulabilir:

Araştırmaya katılan öğretmenlerin uzaktan eğitimin ne olduğuna yönelik görüşleri incelendiğinde birçok öğretmen uzaktan eğitimi kavramsal yönüyle tanımlarken bazı öğretmenler olumsuz bir bakış açısıyla uzaktan eğitimi açıklamışlardır. Bu durum bazı öğretmenlerin gelişen ve değişen teknoloji hakkında yeterli bilgiye ve uygulamaya sahip olmadıklarını göstermekte olup uzman ekip ile veya okullarda çalışan bilişim teknolojisi öğretmenlerinin işbirliğiyle teknolojik donanımlar hakkında öğretmenlere temel bilgiler verilerek, yazılımlar üzerinden bilgi sahibi olmaları sağlanabilir.

Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulamalarında anlatma, gösteri gibi öğretmen merkezli öğretim yöntemlerine çoğunlukla yer verdikleri buna karşın öğrenciyi merkeze alan öğretim yöntem ve tekniklerine daha az yer verdikleri görülmüştür. Bu noktada öğretmenlere uzaktan eğitimde kullanılacak öğrenci merkezli uygulamaların tanıtılmasına ve kullanımının artırılmasına

yönelik seminerler ve uygulamaya dayalı eğitimler verilebilir.

Eğitim sistemimiz içinde farklı öğretim kademeleri ve birçok farklı dersin olduğu göz önüne alındığında bu çalışmaya dâhil edilmeyen branşlar veya uygulamalı dersler üzerine konu ile ilgili araştırmalar yapılabilir.

Bilgi Notu

Bu çalışma, Doç. Dr. Gökhan IZGAR danışmanlığında Selin ÖZOVA tarafından tamamlanan “Adana İli Örneğinde Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Değerlendirilmesi” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Etik Beyan

Bu araştırma için Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığından 10/09/2021 tarih ve 2021/447 kurul karar sayısı ile etik kurul onayı alınmıştır.

Çıkar Çatışması

Çalışma, bir kurum veya kuruluş tarafından fon desteği almamıştır. Makalede çıkar çatışması bulunmamaktadır.

REFERANSLAR

- Akdemir, Ö. (2011). Yükseköğretimimizde uzaktan eğitim. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2, 69-71.
- Akyay, M., & Yıldızhan, B. S. (2022). Uzaktan eğitim döneminde rehberlik hizmetlerinin öğrenci deneyimleri açısından değerlendirilmesi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 40-52.
- Anderson, L.W. (2021). Schooling interrupted: Educating children and youth in the COVID-19 Era. *CEPS Journal*, 11, 17-38.
- Aslan, S. A., Turgut, Y. E., & Aslan, A. (2021). Teachers' views related the middle school curriculum for distance education during the COVID-19 pandemic. *Education and Information Technologies*, 26(6), 7381-7405.
- Atıcı, B., & Yıldırım, S. (2010). Web 2.0 uygulamalarının e-öğrenmeye etkisi. *Akademik Bilişim*, 10, 10-12.
- Atık, İ. (2008). Alternatif eğitim biçimi olarak uzaktan eğitim ve ekonomik etkinliği. *Education Sciences*, 3(1), 80-89.
- Ayaz, E. (2021). İlkokul fen bilimleri dersinin pandemi dönemi uzaktan eğitimine ilişkin öğretmen ve ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(1), 298-342. <https://doi.org/10.19171/uefad.815664>
- Aydın, F. & Kaya, F. (2021) Does compliance with the preventive health behaviours against COVID-19 mitigate the effects of depression, anxiety and stress? (¿Cumplir con los comportamientos preventivos de salud contra el COVID-19 reduce los efectos de la depresión, la ansiedad y el estrés?). *Studies in Psychology*, 42(3), 652-676. <https://doi.org/10.1080/02109395.2021.1950462>
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E. & Şahin, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397.
- Bergdahl, N. & Nouri, J. (2020). Covid-19 and crisis-prompted distance education in Sweden. *Technology, Knowledge and Learning*. <https://doi.org/10.1007/s10758-020-09470-6>
- Bilgiç, H.G., & Tüzün, H. (2015). Yükseköğretim kurumları web tabanlı uzaktan eğitim programlarında yaşanan sorunlar. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 1(3), 26-50.
- Cantürk, G. & Cantürk, A. (2021). İngilizce öğretmenlerinin Covid-19 küresel salgını sürecinde gerçekleştirdikleri uzaktan eğitim deneyimleriyle ilgili görüşlerinin metaforlar yoluyla belirlenmesi. *Uluslararası Dil, Eğitim ve Sosyal Bilimlerde Güncel Yaklaşımlar Dergisi (CALESS)*, 3(1), 1-37.
- Christensen, L.B, Johnson, R.B. & Turner, L.A. (2015). Araştırma yaklaşımları ve veri toplama yöntemleri. (A. Boyacı, K. Bozkuş.; Çev.) *Araştırma Yöntemleri Desen ve Analiz*. Anı Yayıncılık. (Original work published 2014)
- Creswell, J.W. (1998). *Qualitative inquiry and Research design: Choosing among five traditions*. Sage Publications.
- Demir, D., Özdiñç, F., & Ünal, E. (2018). Eğitim bilişim ağı (EBA) portalına katılımın incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 407-422.

- Durak, G. (2017). Uzaktan eğitimde destek hizmetlerine genel bakış: sorunlar ve eğilimler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 160-173.
- Duran, M. S. & Acar, M. (2020). Bir virüsün dünyaya ettikleri: Covid-19 pandemisinin makroekonomik etkileri. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 10(1), 54-67.
- Elmas, R., & Geban, Ö. (2012). 21. Yüzyıl öğretmenleri için web 2.0 araçları. *International Online Journal of Educational Sciences*, 4(1), 243-254.
- Fansury, A.H., Januarty, R., Rahman, A.W., & Syawal. (2020). Digital content for millennial generations: teaching the english foreign language learner on Covid-19 pandemic. *Journal of Southwest Jiaotong University*, 55(3), 2-12.
- Ferri, F., Grifoni, P., & Guzzo, T. (2020). Online learning and emergency remote teaching: opportunities and challenges in emergency situations. *Societies*, 10(4), 1-18. <https://doi.org/10.3390/soc10040086>
- Gürol, M., & Sevindik, T. (2004). *Uzaktan eğitimin teknoloji boyutu*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9.
- Güvendi, M. G. (2014). *Millî Eğitim Bakanlığı'nın öğretmenlere sunmuş olduğu çevrimiçi eğitim ve paylaşım sitelerinin öğretmenlerce kullanım sıklığının belirlenmesi: Eğitim Bilişim Ağı (EBA) örneği* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Hodges, C., Moore, S., Lockee, B., Trust, T., & Bond, A. (2020). *The difference between emergency remote teaching and online learning*. <https://er.educause.edu/articles/2020/3/the-difference-between-emergency-remote-teaching-and-online-learning>
- Ilgın, H. Ö., & Ulupınar, Ş. C. (2021). Kamu hizmet aracı olarak web sitelerinin kullanılabilirliği: EBA örneği. *OPUS International Journal of Society Researches*, 17(37), 4154-4180.
- Kaleli Yılmaz, G. (2014). Durum Çalışması. İçinde M. Tekin (Ed.), *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (ss. 261-285). Pegem Akademi
- Kapıdere, M., & Çetinkaya, H. N. (2017). Eğitim bilişim ağı (EBA) mobil uygulamasının değerlendirilmesi. *International Journal of Active Learning*, 2(2), 1-14.
- Keskin, M., & Özer Kaya, D. (2020). COVID-19 sürecinde öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitime yönelik geri bildirimlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 59-67.
- Kırık, A. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, 21, 73-94.
- Klimova, B. (2021). An insight into online foreign language learning and teaching in the era of COVID-19 pandemic. *Procedia Computer Science*, 192, 1787-1794.
- Kurnaz, A., Kaynar, H., Şentürk Barışık, C., & Doğrukök, B. (2020). Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Millî Eğitim Dergisi*, 49(1), 293-322.
- Kurt, K., Kandemir, M. A., & Çelik, Y. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 88-103.
- Lee, K., Xuefei, M.F., Lu, S. & Bligh, B. (2021). Student learning during COVID-19: It was not as bad as we feared. *Distance Education*, 42(1), 164-172.
- Miles, M. B. & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd Edition). SAGE Publications.

- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2020). *Uzaktan eğitim sürecinin detayları*. <https://www.meb.gov.tr/uzaktan-egitim-surecinin-detaylari/haber/21990/tr>.
- MEB. (2021). *COVID-19 salgınında okullarda alınması gereken önlemler*. <https://merkezisgb.meb.gov.tr/www/covid-19-salgininda-okullarda-alinmasi-gereken-onlemler-rehberi-yayinlandi/icerik/302>
- MEB. (2022). Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Fatih Projesi websitesi. <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/>
- Naik, G. L., Deshpande, M., Shivananda, D. C., Ajey, C. P., Manjunath Patel, G. C. (2021). Online teaching and learning of higher education in India during Covid-19 emergency lockdown. *Pedagogical Research*, 6 (1), 1-14.
- Orakçioğlu, E. (2019) *Türkiye’de uzaktan eğitim temalı 2013-2018 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.
- Özdoğan, A.Ç. & Berkant, H.G. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 13-43.
- Özkanal, Ü., Yüksel, İ., & Uysal, B. Ç. B. (2020). The pre-service teachers’ reflection-on-action during distance practicum: A critical view on EBA TV English courses. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8(4), 1347-1364.
- Öztürk, M. (2021). Öğretmen adaylarının açık ve uzaktan öğretime yönelik algıları: Eş-zamansız ve eş-zamanlı çevrimiçi öğrenme. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 216-230.
- Pala, F. K., Arslan, H., & Özdiç, F. (2017). Eğitim bilişim ağı web sitesinin otantik görevler ve göz izleme ile kullanılabilirliğinin incelenmesi. *Ihlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 24-38.
- Parıldar, H. & Dikici, M.F. (2020). Pandemiler tarihi. *Klinik Tıp Aile Hekimliği*, 12(1), 1-8.
- Reimers, F. M. (2021). *Eğitim ve COVID-19: Pandeminin yarattığı şoktan kurtulmak ve daha iyiyi yeniden inşa etmek*. Aydın Yayınları.
- Tonbuloglu, B., (2021). *Türkiye’de acil durum uzaktan öğretim ve Eğitim Bilişim Ağı (EBA) incelemesi*, (Politika Notu: 2021/26). İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı.
- Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı. (2020). *Koronavirüs salgını yeni tedbirler*. <https://www.icisleri.gov.tr/koronavirus-salginini-yeni-tedbirler>
- UNESCO. (2020). *Covid-19 impact on education*. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>
- Uşun, S. (2006). *Uzaktan eğitim*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Üstün, Ç. (2020). Pandemi tarihinde üç hastalık ve Covid-19 pandemisinin sosyal etkisinin bu hastalıklarla değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 15(4), 1215-1226. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44303>
- Varişoğlu, B. (2019). Öğretmenlerin Eğitim Bilişim Ağı (EBA) tutumlarının incelenmesi. *Social Sciences*, 14(6), 3511-3521.
- Vasiliki, K., Athina, C., & Eleni, T. (2021). Greek University students’ attitudes about distance education due to emergency circumstances. *European Journal of Open Education and E-learning Studies*. 6(1), 14-25.
- World Health Organization [WHO]. (2020). *Naming the coronavirus disease (COVID-19) and the virus that causes it*. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technical->

[guidance/naming-the-coronavirus-disease-\(covid-2019\)-and-the-virus-that-causes-it](#)

Yazıcı Çelebi, G., Kaya, F., & Yılmaz, M. (2021). COVID-19 pandemisi sürecinde mizahla başa çıkma ile sağlık anksiyetesi arasındaki ilişki: İyimserliğin aracılık rolü. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 40, 24-48.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: The COVID-19 pandemic is considered the largest global epidemic of the last century. Social distance rules were applied to prevent the spread of the epidemic. Face-to-face education has also been suspended in educational institutions. In many countries, educational institutions were among the first to be closed. This situation created a problem in terms of continuity of education. Switching to distance learning was seen as the most important solution for continuing education activities (Reimers, 2021). It is considered important for the development of distance learning to obtain information about the practices of distance learning in this period. In this context, it is important to study the distance learning applications carried out during the COVID-19 pandemic period. The aim of this study was to examine the distance education applications carried out during the pandemic period according to the teachers' opinions. This research was carried out within the framework of the sub-objectives presented below.

1- How do teachers perceive distance learning?

2- What materials, educational technologies or software did the teachers use to present the course content in distance learning applications?

3- What teaching methods or techniques did the teachers use in the learning-teaching process?

Method: This research was conducted using the qualitative research method. Qualitative research is a research process based on various methodological research approaches that investigate a social or human problem. The researcher presents a holistic perspective, examines the data, presents the views of the participants in detail and conducts the research in his natural environment (Creswell, 1998). The study group of the research consists of 51 secondary school teachers working in Adana who have carried out distance learning practices during the global epidemic. The teachers work in secondary schools in Adana. The participants of the research were determined according to the easily accessible situation sampling, which is one of the purposive sampling methods. During the pandemic period in which the research was conducted, various measures were taken to prevent the spread of the epidemic in Turkey (Republic of Turkey Ministry of Interior, 2020). Due to these measures, it was difficult to reach teachers working in distance education. Therefore, an easily accessible case sample was preferred to identify the participants. In this study, a semi-structured interview form was developed as a data collection tool. In the interview form there are demographic characteristics of the teachers participating in the research in terms of gender, sector and years of service. There are also open-ended questions about the purpose of the research. Content analysis was used to analyse the collected data. Qualitative data analysis consists of the following steps: 1) preparing and organising data for analysis, 2) reducing data to themes through a coding process, 3) interpreting data with figures, tables or a discussion text (Creswell, 1998). Analysis is the grouping of related data under particular concepts and themes. Analysis involves presenting these processes in a way that the reader can understand (Yıldırım & Şimşek, 2005).

Findings: According to the research findings, teachers defined distance education as follows: digital education, alternative education, education that does not depend on time and place, poor quality education, non-interactive education. It was observed that teachers often used Web 2.0 tools when presenting the course content in the distance education process. In addition, teachers used tools such as videos and images, Microsoft Office applications, Educational Information Network (EIN), Google search engine, PDF viewer, printed materials, Youtube. Teachers stated that they mostly used the explanation method, the question and answer method and the demonstration method in the learning-teaching process. On the other hand, they stated that they used the show-make method, discussion method, problem solving method, game teaching method, brainstorming technique, project-based teaching, observation method, cooperative learning method and flipped classroom model less.

Discussion: Teachers generally defined distance learning as follows Distance learning is a platform where teachers and students carry out their educational processes using technology. They are not bound by time and space. It is a positive result that the majority of the teachers expressed their opinion in this way. At this point it can be said that the teachers participating in the research have a correct interpretation of what distance learning is. On the other hand, although teachers tend to transmit information in distance learning applications, they prefer learning by doing experiences less. According to Ferri et al. (2020), this may be due to the lack of digital skills of teachers and students and the lack of structured content. It is widely believed that online teaching in the pandemic

era is effective to a certain extent, but that it cannot yet be replaced by face-to-face teaching. For this reason, educational institutions should invest in technical, mental and financial aspects in order to provide quality teaching in distance education applications, taking into account the negative factors such as wars, epidemics, natural disasters that may occur in the future (Klimova, 2021).

Conclusion: Distance education should be evaluated not only in terms of infrastructure and hardware components, but also in terms of content, design and pedagogical applications. Therefore, it is considered important to develop distance education applications in terms of course design, content, learning-teaching process, teaching materials and measurement-evaluation (Tonbuloğlu, 2021).

Recommendation: Teachers can be provided with basic information about technological equipment and they can be informed about software. Seminars can be held for teachers to introduce and increase the use of student-centred applications that can be used in distance education. Hands-on training can be provided. Given that there are different levels of teaching and different courses, research on this topic can be carried out on the branches and applied courses not included in this study.